

KİTABXANALARDA DİNİ ƏDƏBİYYATIN TƏBLİĞİ

Mehmanəli Məmmədov

*BDU, Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin dekan müavini,
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent*

Ulu öndər Heydər Əliyev dövlət və dini qurumlar arasında münasibətlərin hüquqi şərtlərini belə şərh etmişdir: “Azərbaycan öz Konstitusiyasına görə dünyəvi bir dövlətdir. Dövlət ilə dini qurumlar arasındakı münasibətlər Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının müvafiq maddələri ilə, “Dini etiqad azadlığı” haqqında qanunla və digər qanunveriliclik aktları ilə tənzimlənir. Biz dini ilk növbədə mədəniyyətin, tarixi irsin, milli mentalitetimizin bir fenomeni və ayrılmaz bir hissəsi kimi qəbul etməliyik.”

Ümummili liderin fikirlərini davam etdirən möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev 2009-cu ildə Bakıda keçirilən “Dinlərarası dialoq qarşılıqlı anlaşmadan birgə əməkdaşlığa doğru” mövzusunda keçirilmiş Beynəlxalq Konfransda demişdir: “Azərbaycanda din ilə dövlət ayrılır. Azərbaycan dünyəvi dövlətdir. Ancaq bununla bərabər, din ilə dövlət birdir. O da Azərbaycan dövlət müstəqilliyini daha da möhkəmləndirmək, Azərbaycanda sabitliyi daim yüksək səviyyədə saxlamaq, Azərbaycan xalqının rifah halının yaxşılaşdırılması üçün əməli tədbirlər görmək, Azərbaycanda dinlərarası münasibətlərin həmişə müsbət istiqamətdə inkişaf etməsini təmin etmək, Azərbaycanda yaşayan bütün xalqların hüquqlarını qorumaq amallarıdır.”

Deyilənləri nəzərə alaraq kitabxanalar dövlətin din və dövlət siyasətini rəhbər tutaraq fondun komplektləşdirilməsində ən mühüm şərtlərdən biri kimi bu prosesdə kitabxanaların xidmət etdiyi ərazi sakinlərinin dini əqidəsindən doğan mütaliə tələbatının təmin edilməsinə istiqamətləndirilmiş ədəbiyyatın əldə edilməsi olmalıdır. Hazırda bu sahədə geniş imkanlar mövcuddur. Belə ki, son illərdə cəmiyyətimizdə dövlət – din münasibətlərində baş verən müsbət proseslərlə əlaqədar ilahiyət, dinşünaslıq məsələlərinə həsr edilmiş ədəbiyyatın nəşrində əsaslı dəyişikliklər baş vermiş və bu da öz növbəsində kitabxana fondunun həmin ədəbiyyatlarla komplektləşdirilməsi və kitabxanalarda ilahiyət ədəbiyyatı fondlarının formalaşması üçün geniş imkanlar yaratmışdır. Son illərdə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət komitəsinin (DQİDK), Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi, Dövlət Komitəsinin tabeliyindəki Mənəvi Dəyərlərin Təbliği və Azərbaycan Bibliya Cəmiyyəti tərəfindən minlərlə kitablar çap edilərək ictimai istifadəyə verilir. Belə ki, 2020-ci il dekabrın 9-da Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi və Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin rəhbərliyi, Bakı şəhər Mərkəzləşdirilmiş

Kitabxana Sistemlərinin (MKS) və nəşriyyat direktorlarının iştirak etdiyi konfransda çıxış edən DQİDK sədri Mübariz Qurbanlı bildirib ki, son illərdə ölkədə ümumi sayı təqribən 550 mindən çox 212 adda dini ədəbiyyat çap edilib. Onlardan 14-ü dövlətin din siyasətinə, 34-ü multikulturalizm və tolerantlığa, 114-ü isə Azərbaycan xalqının milli-mənəvi dəyərlərinə həsr edilib. Əsas istiqamətlərdən biri olan dini radikalizmlə mübarizə mövzusunda isə 50 adda ədəbiyyat çap olunub. Təkcə 2018-2019-cu illərdə Dövlət Komitəsinin tabeliyindəki Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fondu tərəfindən 43 adda kitab nəşr olunub ki, növbəti illərdə onların sayının daha da artırılması nəzərdə tutulub. Dövlət Komitəsinin nəşr etdiyi dini ədəbiyyatların Azərbaycan dili ilə yanaşı, xarici dillərdə də çap olunması və yayılması ölkəmizə xas dini mədəniyyətin daha geniş oxucu kütləsinə çatdırılmasına imkan verir. Qeyd edilməlidir ki, son illərdə M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası başda olmaqla ölkəmizin iştirak etdiyi beynəlxalq sərəgilərdə Azərbaycandakı dövlət-din münasibətlərinə, milli-mənəvi dəyərlərə, dini etiqad azadlığına həsr olunmuş kitablar nümayiş etdirilir ki, bu da başqa ölkələrin nümayəndələri tərəfindən böyük maraqla qarşılanır.

Kitabxanalarda dini ədəbiyyatın təbliği ətrafında aparılan iş üsullarından bəhs etdikdə heç bir dini görüşlərin və dini ədəbiyyatın fəal təbliğindən söhbət gedə bilməz. Burada yalnız oxucuların əxlaq tərbiyəsində, elmi dünyagörüşünün və mütaliə mədəniyyətinin formalaşmasında dini kəlamlar və dini ədəbiyyatın istifadə edilməsindən söhbət getməlidir. Çünki müasir dövrdə İslam Azərbaycan xalqının zəngin mədəniyyətində, şanlı tarixi keçmişində öz təcəssümünü tapan əzəmətli bir mənəvi ənənə və təcrübədir. İslamsız xalqımızın tarixinin çox böyük bir hissəsi öz məzmununu itirə bilər. İslam, eyni zamanda xalqımızın tarixi keçmişini ilə hazırkı dövr arasında əlaqə yaradan bir mənəvi körpüdür ki, kitabxanalar oxucularla işdə və xüsusən oxucuların əxlaq tərbiyəsində, onların mənəviyyatının zənginləşməsinə yönəlmiş əyani və şifahi iş üsullarında İslamın kəlamlarından, onun bu və digər məsələyə münasibətindən istifadə etməlidirlər. Məsələn, gənc nəslin əmək tərbiyəsinə yönəlmiş tədbirlərdə İslamda, “Quran”da əməyə münasibət, İslamda əmək məfhumu anlayışının izah edilməsi məsələlərinə toxunulsa bu işin təsir qüvvəsi xeyli artar.

Oxucuların əxlaq tərbiyəsinə yönəlmiş tədbirlər təşkil edilərkən kitabxanalar nəzərə alınmalıdırlar ki, müasir həyatımızla ziddiyət təşkil edən oğurluq, sərxoşluq, narkomanlıq və başqa neqativ hallar bütün ictimaiyyətlə birlikdə din, ruhanilər və dindarlar tərəfindən kəskin pislənir. Bu işdə ümumbəşəri dəyərlər və dini dəyərlər arasında mövqe yaxınlığı vardır, çünki bunların hər ikisi həmin neqativ halları bütün cəmiyyətə, insanların

əmin-amanlığına və rahatlığına ziyan vuran nalayiq hərəkət kimi qiymətləndirilib pislənir. Deməli, müasir həyati məsələlərə münasibətdə şəriətin mütərəqqi kəlamları təzahür edir və cəmiyyətimizin müasir əxlaq normaları ilə bir araya sığmayan nalayiq hərəkətlər din və şəriət tərəfindən pislənir.

Beləliklə, dini, əxlaqın pozitiv tövsiyələrinə, onun yüksək əxlaqi kəlamlarına isnad edərək, bu kəlamların kitabxanalarda oxucuların əxlaq tərbiyyəsində istifadə edilməsi, oxucularla işin məzmununu daha da mənalı və səmərəli edər.

Vətəni sevmək kimi ülvü hiss haqqında İslam dini baxışları müasir dövrdə erməni qəsbkarlarına qarşı müharibədə qalib gəldiyimiz bir şəraitdə xalqımızın milli hissələrinə çox yaxın olan bir ahəngdə səslənir. Şəriətə görə vətəni sevmək ən böyük etiqaddır, həyatdır, qeyrətdir. Din və şəriətin belə müdrik kəlamları kitabxanalarda oxucularla aparılan hərbi-vətənpərvərlik işində çox səmərəli istifadə edilə bilər. Belə dini müddələrdən hərbi- vətənpərvərlik mövzusunda təşkil edilən sərgilərdə, plakatlarda, albomlarda, qazilərlə görüşlərdə, ədəbi-bədii gecələrdə istifadə edilməsi olduqca məqsədyönlü olardı.